

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การจัดการการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกรในอำเภอศรีประจันต์
                                         จังหวัดสุพรรณบุรี

ชื่อและนามสกุล   นางสาวสุนันท์ มะลิอ่อน

แขนงวิชา   การจัดการการเกษตร

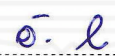
สาขาวิชา   เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

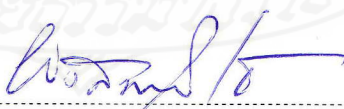
อาจารย์ที่ปรึกษา   1. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา โพธิ์ดี
                                         2. รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ น้อยจินดา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา โพธิ์ดี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกรในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัย นางสาวสุนันท์ มะลิอ่อน รหัสนักศึกษา 2549002224

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา โพธิ์ดี (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) การจัดการการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร 3) ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร และ 4) ปัญหาในการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกรในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตถั่วฝักยาวในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 50 ราย โดยรวบรวมข้อมูลจากประชากรทุกราย เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41.48 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาวเฉลี่ย 6.60 ปี ใช้แรงงานในการปลูกถั่วฝักยาวเฉลี่ย 4.06 คน พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 1.86 ไร่ และส่วนใหญ่ใช้ที่ดินของตนเองในการปลูกถั่วฝักยาว 2) การจัดการการผลิตถั่วฝักยาวในด้านการวางแผน พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายการผลิตล่วงหน้าก่อนการผลิต และมีการวางแผนด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิต ด้านการดำเนินการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เมล็ดพันธุ์สามซุกที่อัตรา 0.7-0.9 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้ระยะปลูกระหว่าง 50×60-50×90 เซนติเมตร ให้น้ำถั่วฝักยาวแบบวันเว้นวันในช่วงเย็น และส่วนใหญ่ไม่มีการควบคุมเกี่ยวกับการผลิตในทุกๆ ด้าน 3) ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต พบว่า มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 36,663.05 บาทต่อไร่ จำแนกเป็นต้นทุนผันแปร 32,033.15 บาทและต้นทุนคงที่ 4,629.90 บาท หรือจำแนกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด 17,398.69 บาท และไม่เป็นเงินสด 19,264.36 บาท โดยมีต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมากที่สุดที่ 14,566.89 บาทต่อไร่ และมีต้นทุนค่าวัสดุในการใช้ปุ๋ยมากที่สุดที่ 2,944.46 บาทต่อไร่ ปริมาณผลผลิตถั่วฝักยาวเฉลี่ย 2,905.74 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ย 27.58 บาทต่อกิโลกรัม รายได้รวมเฉลี่ย 80,140.31 บาทต่อไร่ กำไรเฉลี่ย 43,477.16 บาทต่อไร่ หรือเท่ากับ 14.96 บาทต่อกิโลกรัม และ 4) ปัญหาในการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาสูง และราคาผลผลิตไม่แน่นอน

คำสำคัญ การจัดการการผลิต ถั่วฝักยาว จังหวัดสุพรรณบุรี

Thesis title: Yardlong Bean Production Management by Farmers
in Si Prachan District of Suphan Buri Province
Researcher: Miss Sunun Maliong; **ID:** 2549002224;
Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management);
Thesis advisors: (1) Dr. Ajchara Pothidee, Associate Professor;
(2) Dr. Pongpan Thienhirun, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of the research were to study 1) socio-economic status of yardlong bean farmers; 2) their yardlong bean production management; 3) costs and returns of yardlong bean production; and 4) yardlong bean production problems of farmers in Si Prachan District, Suphan Buri Province.

The study population was 50 yardlong bean farmers in Si Prachan District, Suphan Buri Province. Questionnaires were used to collect data from the population. The data were analyzed by descriptive statistics including frequency, mean, percentage, maximum, minimum, and standard deviation.

Research results were as follows: 1) Most farmers were male, average age 41.48 years old, with primary level education, and 6.60 years experience in yardlong bean production. Average workers used were 4.06 persons. Average planted area was 1.86 rai (1 rai = 1,600 m²) and most used their own land. 2) Their production management- for planning, they set their production goal before planting and also planned for the budget used; for implementing, most farmers used Samchuk seed variety at the rate of 0.7-0.9 kg/rai, planting space was between 50×60-50×90 cm., and the plant was irrigated every two days in the evening; for controlling, they mostly did not implement many aspects of the control activities. 3) For production costs and returns it was found that their average total costs were 36,663.05 baht/rai which was classified as variable costs at 32,033.15 baht and fixed costs at 4,629.90 baht, or classified as cash costs at 17,398.69 baht and non-cash costs at 19,264.36 baht. Most labor costs were used for harvesting at 14,566.89 baht/rai, and most material costs were used for fertilizer at 2,944.46 baht/rai. Their average yield was 2,905.74 kg/rai, and average price was 27.58 baht/kg. Their average total revenue was 80,140.31 baht/rai, an average profit was 43,477.16 baht/rai or 14.96 baht/kg. 4) Production problems at the high level were seed quality problems, high prices of fertilizer and pesticide, and unstable product price.

Keywords: Production management, Yardlong bean, Suphan Buri Province

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ น้อยจินดา ที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานสอบและให้คำแนะนำที่มีค่าในการแก้ไขปรับปรุงทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา โพธิ์ดี และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ สำหรับคำแนะนำที่มีประโยชน์ การให้คำปรึกษาดลอดระยะเวลาการทำการศึกษาวิจัย และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จได้ เพราะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรกรอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และที่ขาดไม่ได้ต้องขอขอบคุณ คุณสมภพ เอี่ยมวิริยวัฒน์ และคุณไพโรจน์ บุญส่ง สำหรับความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา

ที่สำคัญผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ เป็นอย่างสูง และเพื่อนๆ สำหรับกำลังใจที่มีให้กันเสมอ ประโยชน์ที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พึงมีขอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุนด้วยดีเสมอมา หากมีข้อผิดพลาดประการใดที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียน ขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุนันท์ มะลิอ่อน

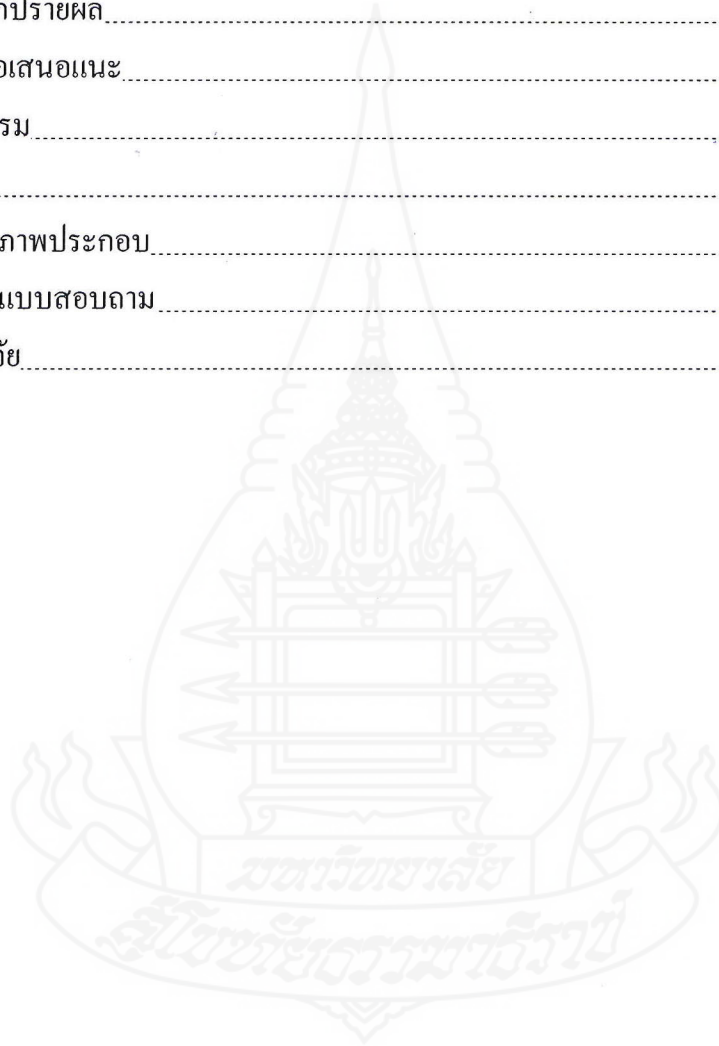
ตุลาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับถั่วฝักยาว.....	5
สภาพทั่วไปของพื้นที่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี.....	15
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	27
ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	33
ตอนที่ 3 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ปัญหาในการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	49
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	51
สรุปการวิจัย.....	51
อภิปรายผล.....	53
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	62
ก ภาพประกอบ.....	63
ข แบบสอบถาม.....	66
ประวัติผู้วิจัย.....	79

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (มกษ. 9002-2556) ในถั่วฝักยาว.....	13
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร.....	25
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลขนาดครัวเรือนและแรงงานของเกษตรกร.....	27
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลที่พื้นที่ใช้ในการปลูกถั่วฝักยาว ลักษณะการถือครองที่ดิน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	28
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการวางแผนการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	30
ตารางที่ 4.5 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการจัดการด้านพันธุ์พืชของเกษตรกร.....	32
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการเตรียมดินของเกษตรกร.....	33
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการปลูกของเกษตรกร.....	34
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการปฏิบัติดูแลรักษาของเกษตรกร.....	35
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการควบคุมของเกษตรกร.....	38
ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรของเกษตรกร.....	39
ตารางที่ 4.11 ต้นทุนการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	43
ตารางที่ 4.12 ปริมาณผลผลิตและผลตอบแทนการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	45
ตารางที่ 4.13 ปัญหาในการผลิตถั่วฝักยาวของเกษตรกร.....	46

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 3

